

INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING ZAMONAVIY TA'LIMDAGI O'RNI

Qarshi tuman 1-sonli politexnikumi ingliz tili fani o'qituvchilari

Жураева Навруза Бахриддин кизи

Хакимова Нилуфар Эркиновна

Нурмаматова Дурдона Шерзод кизи

KIRISH

Bugungi globallashtirish va raqamlashtirish jarayoni ta'lim tizimiga katta o'zgarishlar olib kirdi. Shulardan eng muhimlaridan biri – ingliz tilining xalqaro miqyosdagi o'rni kundan kunga ortib borayotgani va uni o'qitish jarayonining takomillashib borayotganidir. Ingliz tili o'qituvchilari nafaqat bilim beruvchilar, balki yosh avlodning dunyoqarashi, tafakkuri, kommunikativ ko'nikmalari, madaniy saviyasi va kelajakdagi imkoniyatlarini shakllantiruvchi rahbarlar sifatida e'tirof etiladi.

Ingliz tili o'qituvchisi zamonaviy ta'limning ajralmas qismi bo'lib, u o'quvchilarga nafaqat grammatik bilimlar, balki mustaqil fikrlash, o'z fikrini chet tilida ravon ifodalash va global muhitda moslashish qobiliyatini ham beradi. Ushbu maqolada ingliz tili o'qituvchisining vazifalari, zamonaviy talablari, pedagogik mahorati, axborot texnologiyalaridan foydalanish jarayoni hamda o'quvchi shaxsiga ta'siri haqida batafsil fikr yuritiladi.

I. Ingliz tili o'qituvchisining asosiy vazifalari

Ingliz tili o'qituvchisining vazifalari an'anaviy dars berish bilan cheklanib qolmaydi. U o'quvchilarga tilni chuqur o'rgatish bilan birga, ularning nutq madaniyatini, o'qish va yozish malakasini, tinglab tushunish va muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi. Asosiy vazifalar quyidagilar:

- Tilning fonetika, leksika va grammatika bo'limlarini o'rgatish.
- O'quvchilarda og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirish.
- Til bilish orqali o'quvchining madaniy saviyasini oshirish.
- Butunjahon madaniyati va xalqaro aloqalar haqida tushunchalar berish.
- O'quvchilarning ijodiy fikrlashi va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'qituvchi darsni faqat grammatik qoidalar bilan cheklab qo'ysa, o'quvchilar tilni o'rganishda qiyinchiliklarga duch keladi. Shuning uchun ta'lim jarayonida amaliy mashg'ulotlar, suhbatlar, rolli o'yinlar, loyihalar, interaktiv topshiriqlar, videomateriallar va boshqa metodlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

II. Zamonaviy ingliz tili o'qituvchisiga qo'yiladigan talablar

Hozirgi davrda ingliz tili o'qituvchisidan nafaqat til bilish, balki zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish, innovatsion dars usullarini qo'llay olish, yoshlar psixologiyasi va kommunikativ metodikani bilish talab etiladi.

Zamonaviy o'qituvchi quyidagi fazilatlarga ega bo'lishi lozim:

- Yaxshi pedagogik mahorat.
- Zamonaviy dars metodikalarini bilish.
- Interaktiv usullardan samarali foydalanish.
- Kompyuter savodxonligi va axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmasi.

- O'quvchilarni motivatsiya qila olish.
- Kommunikativ tarzda dars tashkil etish.

Bugungi kun o'quvchisi darsda faol bo'lishni, ko'proq amaliy mashqlar qilishni va mustaqil fikr yuritishni istaydi. Shu bois o'qituvchi dars jarayonini biryoqlama ma'ruza tarzida emas, balki o'quvchini jalb qilgan holda tashkil etishi kerak.

1. O'qituvchiga qo'yiladigan kompetensiyalar

Til kompetensiyasi, pedagogik kompetensiya, IT ko'nikmalari, madaniyatlararo kompetensiya – bular zamonaviy ingliz tili o'qituvchisining asosiy sifatlaridir.

2. Zamonaviy metodlar

Kommunikativ yondashuv, Task-Based Learning, audio-lingval metod, immersion va blended learning dars samaradorligini oshiradi.

3. Raqamli asrda o'qituvchining vazifalari

Onlayn darslar, raqamli materiallar yaratish, sun'iy intellektdan foydalanish, individual o'quv rejalar ishlab chiqish muhim vazifalardir.

4. O'zbekiston ta'limida ustuvor vazifalar

CEFR darajalarini bilish, malaka oshirish, xalqaro sertifikatlariga ega bo'lish, interaktiv muhit yaratish o'qituvchidan talab etiladi.

5. Shaxsiy sifatlar

Sabrlilik, bag'rikenglik, tashabbuskorlik, izlanish, motivatsiya berish – yaxshi o'qituvchining belgilari.

6. Muammolar va yechimlar

Motivatsiya yetishmasligi, texnik vositalar kamligi kabi muammolarga gamifikatsiya, multimedia, individual yondashuv orqali yechim topiladi.

III. Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarining o'rni

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi ingliz tilini o'rgatish jarayonini tubdan o'zgartirdi. Darslarda quyidagi texnologiyalar qo'llaniladi:

– Onlayn platformalar (Duolingo, Quizlet, Kahoot, British Council, Coursera).

- Elektron darsliklar va interaktiv mashqlar.
- Video va audio materiallar.
- Virtual suhbatlar va onlayn muloqot vositalari.
- Multimedia taqdimotlari.

Texnologiyalar o'quvchilarga tilni tezroq va samaraliroq o'rganishga yordam beradi. Masalan, tinglab tushunish ko'nikmasi uchun audio darslar juda muhim, videodarslar esa o'quvchiga tilning real hayotdagi qo'llanishini ko'rsatadi. Interaktiv testlar esa bilimni mustahkamlashda juda qulay.

IV. Kommunikativ yondashuvning ahamiyati

Ingliz tilida erkin gapirish o'quvchilarning asosiy maqsadlaridan biridir. Shuning uchun kommunikativ metod bugungi kunda eng samarali usullardan biri hisoblanadi. Ushbu metodning asosiy tamoyili – til real muloqot vositasi sifatida qo'llanilishi.

Kommunikativ yondashuv quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- O'quvchilar o'rtasida suhbatlar tashkil qilish.
- Rolli o'yinlar o'tkazish.
- Juftlik va guruhli ishlardan foydalanish.
- Kundalik hayotga oid vaziyatlar asosida mashqlar bajarish.
- Real matnlar va audio-videolar bilan ishlash.

Bu metod o'quvchilarni erkin fikr bildirishga, tilni amaliy qo'llashga va o'ziga ishonchni oshirishga yordam beradi.

V. Ingliz tili o'qituvchisining o'quvchi shaxsiga ta'siri

Ingliz tili o'qituvchisi o'quvchilarning hayotida juda katta o'rin tutadi. Ularning nutq madaniyati, fikrlash qobiliyati, dunyoqarashi, maqsad sari intilishi, zamonaviy kasblarga qiziqishi aynan o'qituvchi bilan bog'liq. Chet tilini bilish o'quvchiga quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- Xalqaro oliygohlarda o'qish.
- Xorijiy mamlakatlarda ishlash.
- Dunyodagi yangiliklar va ilmiy manbalardan xabardor bo'lish.
- Keng doiradagi insonlar bilan muloqot qilish.
- Zamonaviy kasblarga tayyor bo'lish.

Shuning uchun ingliz tili o'qituvchisi nafaqat dars beruvchi, balki o'quvchining kelajagini shakllantiruvchi yo'l ko'rsatuvchi hisoblanadi.

VI. XULOSA

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili o'qituvchisi zamonaviy ta'limning eng muhim bo'g'inlaridan biridir. U yosh avlodning bilim darajasi, nutq madaniyati, global fikrlashi va kelajakdagi imkoniyatlarini belgilovchi yetakchi shaxs

hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalar, metodikalar va innovatsion yondashuvlar ingliz tili o'qituvchisining ishini yanada samarali qiladi. O'qituvchining mahorati, mas'uliyati va mehribonligi esa o'quvchining muvaffaqiyatiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

1. Abduazizov, A. (2013). Ingliz tili fonetikasidan ma'ruzalar. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Hakimova, D., & Xodjayev, M. (2018). Ingliz tili o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.
3. Orifjonova, N. (2020). Chet tili o'qitishning zamonaviy texnologiyalari. Toshkent: Innovatsiya-Ziyo.
4. Fayziyeva, D. (2019). Ingliz tilini o'rgatishda kompetensiyaviy yondashuv. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. G'afforova, N. (2017). Lingvistik tadqiqotlar va ingliz tilshunosligi masalalari. Toshkent: Universitet nashriyoti.
6. G'ulomova, S., & Ahmedova, M. (2015). Amaliy ingliz tili grammatikasi. Toshkent: Yangi Asr Avlodi.
7. Yo'ldosheva, M. (2021). Ingliz tili leksikologiyasi asoslari. Toshkent: Muharrir.
8. Qodirova, S. (2016). Chet tillarini o'qitishda interfaol metodlar. Toshkent: Ziyo.
9. Tursunov, U., & Madrahimov, A. (2014). Ingliz tili sintaksisi bo'yicha o'quv qo'llanma. Toshkent: Fan.
10. Karimova, Z. (2022). Ingliz tili grammatikasi: nazariya va amaliyot. Toshkent: Talqin.